

Botten, bamboe en bytes: het Chinese schrift in heden en verleden

Lezing aan de hand van beelden door Jeroen Wiedenhof

Studium Generale TU Delft & Etnografische Vereniging Delft

Dinsdag 21 oktober 2008 om 20.15 uur in de Van der Mandele zaal van Museum Het Prinsenhof, ingang Oude Delft 183, Delft. De zaal is open vanaf 19.45 uur. De toegang tot deze bijeenkomst is gratis.

Het Chinese schrift heeft een lange, rijke en vooral gevarieerde geschiedenis. De vroegste karakters die zijn teruggevonden staan ingegrift op botten en schildpadschalen en zijn meer dan 32 eeuwen oud. Ook in andere harde materialen, met name bronzen vaatwerk, zijn oude schriftvormen goed bewaard gebleven. Maar de langste ontwikkeling heeft het Chinese schrift doorgemaakt als penseelschrift, met inkt aangebracht op bamboe en hout, en later op zijde en papier. Penseel en inkt hebben uiteindelijk heel Azië veroverd.

Vanaf de tiende eeuw deed het drukschrift zijn intrede, waardoor wetenschap, techniek, kunst en literatuur in verhoogd tempo verspreid raakten. Druktechnieken met losse typen bestonden al vroeg, maar werden pas rendabel aan het eind van de negentiende eeuw, toen het mogelijk werd om de duizenden verschillende karakters mechanisch te produceren en te zetten.

Vorm en structuur van het Chinese schrift zijn door de eeuwen heen voortdurend gewijzigd. De meest recente veranderingen zijn tegelijkertijd de meest grootschalige. In het midden van de twintigste eeuw is na twee millennia traditioneel penseelschrift een nieuwe, vereenvoudigde spelling uitgevaardigd. Bovendien schakelde China in die tijd geleidelijk over van het penseel op de pen. Aan het eind van de twintigste eeuw vond de digitale revolutie plaats, waardoor pen en potlood steeds vaker worden vervangen door het toetsenbord.

Deze presentatie geeft een algemene inleiding op het Chinese schrift, waarbij onder meer de materiële cultuur, de talige inbedding en de kalligrafische traditie aan bod komen. Er is gelegenheid tot het stellen van vragen.

Jeroen Wiedenhof is als taalkundige verbonden aan het Sinologisch Instituut van de Universiteit Leiden. In zijn onderzoek en onderwijs combineert hij specialistische kennis van de Chinese taalsituatie met een brede belangstelling voor alledaagse cultuurverschijnselen. Van zijn hand verschenen in het Nederlands *Grammatica van het Mandarijn*, met een rijk geïllustreerd hoofdstuk over het Chinese schrift (Amsterdam: Bulaaq, 2004, 2006); en *De uitspraak van het Mandarijn in 101 oefeningen* (Amsterdam: Bulaaq, 2006).

Ter oriëntatie over het Chinese schrift

- Norman, Jerry, "The Chinese script" = hoofdstuk 3 uit *Chinese*. Cambridge: Cambridge University Press, 1988.
- Qiu Xigui, *Chinese writing*. Berkeley: Society for the study of Ancient China, 2000.
- Wiedenhof, Jeroen, "Het Chinese schrift" = hoofdstuk 12 uit *Grammatica van het Mandarijn*. Amsterdam: Bulaaq, 2004.
- Zhou Youguang, *The historical evolution of Chinese languages and scripts*. Columbus: Foreign Language Publications and Services, 2003.